

Info over kwaliteit ziekenhuizen op één website

06 DECEMBER 2014 | Guy Tegenbos

Nog voor de zomer van 2015 zal er één website zijn met de kwaliteitsscores van alle Vlaamse ziekenhuizen.

Vijf jaar geleden stond spreken over de meting van kwaliteit van zorg in ziekenhuizen, laat staan het openbaar maken van die metingen, gelijk met vloeken in de kerk. Vandaag werkt 100 procent van de Vlaamse ziekenhuizen mee aan vrijwillige kwaliteitsmetingen, 70 procent zet de resultaten van die metingen op zijn eigen website, 30 procent nog niet. Maar dat laatste zal niet lang meer duren. Voor de zomer 2015 zullen de metingen allemaal op één website staan, kondigde professor Dirk Ramaekers (CM) gisteren aan op een studiedag.

Minister van Welzijn Jo Vandeurzen (CD&V) en zijn administratie, de ziekenhuiskoepel Icuuro, het Vlaams Patiëntenplatform, de vereniging van hoofdartsen, de wetenschappelijke artsenorganisaties én de druk van de media brachten de ommekeer teweeg waardoor Vlaanderen – België nog niet – aansluiting gevonden heeft bij de internationale meet-trend.

Geen rangorde

Er zijn al metingen over borstkanker, moeder- en kindzorg, heup- en knieprothesen, cardiologie, patiëntentevredenheid, handhygiëne en heropnames.

Er zijn metingen op komst over beroertes, rectumkanker, prostaatkanker. De indicatoren worden opgesteld door wetenschappelijke artsenverenigingen.

Rangordes worden niet opgesteld. ‘Dat doen anderen wel’, zei Dirk Dewolf van de Vlaamse Administratie. Ziekenhuizen staan er ook op bij hun cijfer uitleg te mogen geven.

Minister Vandeurzen zal een Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg (VIKZ) oprichten om deze metingen uit te breiden naar andere sectoren van de zorg.

REVOLUTIE OP DE ENERGIEMARKT: CONSUMENT WORDT PRODUCENT

Het was David tegen Goliath en David won

06 DECEMBER 2014 | Evita Neefs

Vanuit Duitsland rolt een nieuwe beweging over Europa. Burgers nemen de productie en distributie van energie – groene energie – in eigen handen. Het is heilzaam voor het milieu, goed voor de werkgelegenheid. En democratisch.

Zelfs op het dak van de kerk liggen zonnepanelen. Schönau, een dorp van zo’n 2.300 inwoners in het Zwarte Woud, gaat prat op zijn positie als groene pionier.

Het begon in 1986 toen een radioactieve wolk vanuit Tsjernobyl over Europa woei. Het gaf Ursula Sladek zo’n gevoel van woede en machteloosheid dat ze burens en vrienden optrommelde en ‘Ouders voor een Atoomvrije Toekomst’ stichtte. Hun aanvankelijke doel was vrij bescheiden: hun dorpsgenoten overtuigen van de noodzaak om energie te besparen zodat kerncentrales overbodig zouden worden.

Het resultaat was evenwel revolutionair: ze kochten het lokale elektriciteitsnet en werden energieproducent. De ‘Energierebellen’, zoals de bezorgde ouders al snel werden genoemd, boekten daarmee een primeur in Duitsland. Als de bazen van het elektriciteitsbedrijf wat gewilliger waren geweest, was het allicht nooit zo ver gekomen. Maar die wilden energie verkopen en hadden geen oren naar de besparingsplannen van hun klanten.

Vandaag leveren de rebellen met hun nieuwe bedrijf Elektrizitätswerke Schönau (EWS) elektriciteit aan 137.000 mensen. Geen bron van hernieuwbare energie is hen vreemd. Niet dat het van een leien dakje liep. Integendeel. Er kwamen twee bitter bevochten referenda, een berg papierwerk, heel veel geld en een rechtszaak aan te pas. En het duurde dertien jaar. Zoals ze in Schönau plegen te zeggen: 'Het was David tegen Goliath en David won'.

Elektrizitätswerke Schönau wil de dorpingen aansporen om zelf hernieuwbare energie te produceren door hen met het net te verbinden en hen een *Einspeisevergütung* (feed-intariff of leveringsvergoeding) te betalen. Dat was ruim voor de door de Europese Unie opgelegde liberalisering van de elektriciteitsmarkt van 1998, en voor de Duitse *Erneuerbare Energien Gesetz* van 2000. Productie en distributie moesten nog niet worden ontkoppeld en netbeheerders waren niet verplicht hun net ter beschikking te stellen. En als ze het toch deden, stelden zij de prijs.

Eenmaal die verplichting was opgelegd, en een voor twintig jaar vast liggende *Einspeisevergütung* ingevoerd, schoten de burgerinitiatieven als paddestoelen uit de grond. Deze gewone burgers, boeren, stadsbedrijven, vzw's, stichtingen en coöperaties – zoals EWS in Schönau – liggen aan de basis van het succes van de Duitse *Energiewende*, de overschakeling op hernieuwbare energie. Niet de megaprojecten, zoals windparken in de Noordzee, of Desertec dat zonne-energie uit Noord-Afrika wil invoeren.

Vervuilende steenkool

Hernieuwbare energie vertegenwoordigt vandaag bijna 29 procent van de elektriciteitproductie. Tegen 2020 moet dat zijn opgelopen tot veertig procent. Op zonnige en winderige dagen is nu al de helft van alle elektriciteit schoon.

Toch is het niet allemaal rozegeur en maneschijn met de *Energiewende*. Toen de regering van Angela Merkel na de ramp in het Japanse Fukushima in 2011 de kernuitstap oarmde, kon schone energie de leemte niet alleen opvullen. Voor de rest nam Duitsland – tot spijt van de ecologisten – vooral zijn toevlucht tot vervuilende steenkool.

De burgerinitiatieven zorgen niet alleen voor het milieu, ze experimenteren met een revolutionair nieuwe manier van energie produceren en verdelen, een nieuw businessmodel. 'De consument wordt producent', zegt Dirk Van-sintjan van de Belgische energiecoöperatie Ecopower, met hoofdkwartier in Berchem. Er is zelfs al een nieuwe (Engelse) term voor: prosumers.

Vansintjans groene verhaal begon vlak na zijn studentenjaren in een watermolen in Rotselaar – 'lang voor er in België een wetgevend raamwerk voor hernieuwbare energie bestond'. Hij geraakte zijn overtollige energie dan ook niet kwijt aan Electrabel, tenzij hij het bedrijf ervoor betaalde.

Zo rolde Vansintjan in het lobbywerk. 'Duitsland was ons voorbeeld', zegt hij. Uiteindelijk verkregen ze van minister Steve Stevaert 'twee groene franken' – het startschot voor de ontwikkeling van onze zonne- en windenergie.

Het succes van de kleine groentjes betekent dat, willens nillens, ook de traditionele elektriciteits- en distributiebedrijven hun businessmodel moeten aanpassen (*DS 2 december*). De vier grote energiebedrijven in Duitsland – E.ON, EnBW, RWE en het Zweedse Vattenfall – leiden immers verlies. Meer dan de helft van de investeringen in hernieuwbare energie kwam vorig jaar van kleine investeerders (*zie grafiek*).

De Grote Vier hebben volgens Craig Morris van de groene Heinrich Böll Stiftung 'ooit hard gevochten om hun gevestigde belangen te verdedigen' maar zijn uiteindelijk toch aan de overstap begonnen.

De burgerinitiatieven zijn een uiterst democratische manier van produceren. 'Als coöperatieve beweging staan wij een ander soort economie voor', zegt Vansintjan. 'Een coöperatieve economie is ook veel stabiel.' Het blinde geloof dat mensen alleen goed presteren als ze schandalig veel worden betaald, is misplaatst.'

Ook in Schönau zien ze hun coöperatie heel uitdrukkelijk als een politieke organisatie. 'Ons doel is niet geld verdienen, maar macht verwerven.' Dan kunnen ze op het energiebeleid wegen.

In mijn achtertuin

Zo'n democratische economie is ook de droom van Saerbeck, een gemeente van 7.500 zielen tussen Münster en Osnabrück. Daar besliste de gemeenteraad ruim vijftien jaar geleden dat het dorp niet langer afhankelijk mocht zijn van grote leveranciers en alleen nog schone energie zal verbruiken. Dat doel moet in 2030 bereikt zijn.

Vandaag beschikken ze er over een warmtecentrale met lokaal warmtenet dat alle openbare gebouwen verwarmt. Er is een biogascentrale, een zonnepark op het oude munitiedepot en zeven windmolens – grotendeels bekostigd door de lokale bevolking. Een 'energiebelevingspad' neemt de bezoeker mee door de groene gemeente en is uitgegroeid tot een ware toeristische trekpleister.

Energie die de leden niet zelf verbruiken, verkoopt de coöperatie met winst voort. Dat geld wordt deels als dividend uitgekeerd aan de leden, deels gebruikt voor sociale initiatieven in bijvoorbeeld de ouderenzorg of het onderwijs.

Medezeggenschap is in Saerbeck erg belangrijk. Elk lid van de energiecoöperatie – niet elk aandeel, zoals in klassieke bedrijven – heeft één stem. Sleutel van het succes van de *Klimakommune*, zoals Saerbeck zich sinds vorig jaar officieel mag noemen, is de bevoegdheid van burgemeester Wilfried Roos. Maar heel het dorp, van jong tot oud, werd van in het prille begin nauw bij het project betrokken.

Die democratie is volgens de experts van de Heinrich Böll Stiftung de beste remedie tegen het Nimby-syndroom: *Not in my back yard* wordt 'zeker in mijn achtertuin'.

Investeren in hernieuwbare energie is volgens de ecologen ook heilzaam voor de werkgelegenheid. Schone energie biedt momenteel werk aan 380.000 Duitsers, wat een stuk meer is dan de klassieke energiesector.

'Tegen politici spreek ik dan ook niet meer over klimaat, wel over economie en financiën', zegt Vansintjan, die tevens voorzitter is van REScoop.eu, de koepel van zo'n 2.400 energiecoöperaties in Europa. 'Dat leerde ik van een Oostenrijkse burgemeester die te kampen had met de leegloop van zijn gemeente omdat er geen werk was voor de jongeren. Nu zijn die jobs er wel, in de productie van groene energie.'

Vansintjan rekent voor: 'Jaarlijks vloeit er per Belg 2.000 euro weg uit onze economie voor de aankoop van energie, zoals steenkool, olie, uranium.... Stel dat we dat kunnen reduceren door energie te besparen en door het gebruik van hernieuwbare energie. Dat betekent niet alleen een aanzienlijke besparing, maar bovendien wordt dat geld in onze economie gepompt'.

Hij geeft toe dat het kan zijn dat energie duurder wordt voor de burger, 'maar het geld blijft in eigen land en zorgt hier voor jobs, welvaart en gezondere openbare financiën'.

In Duitsland wordt er ook gemord over de dure energie door de groene toeslag op de energierekening. Die toeslag financiert het gewaarborgde leveringstarief dat voor de producent de kloof tussen de markt- en productieprijs moet overbruggen. Daardoor ging de prijs voor particulieren volgens Morris van de Heinrich Böll Stiftung met zeven procent omhoog.

Die prijsstijging was een thema bij de parlementsverkiezingen van vorig jaar. Maar alle grote Duitse partijen steunden en steunen de *Energiewende*. Alleen moet ze wat bijgeschaafd worden. Zo werd voor 2015 de toeslag voor groene energie verlaagd. 'Op zich is dat niet slecht', vindt Vansintjan. 'Er moet niet méér worden ondersteund dan noodzakelijk.'

Maar wat de tegenstanders van groene energie volgens Morris steevast vergeten te vermelden is dat de prijs voor industriële verbruikers met 18 procent daalde omdat ze zijn vrijgesteld van de groene toeslag. 'Dat maakt van Duitsland een aantrekkelijke vestigingsplaats voor energie-intensieve bedrijven.'

Critici werpen tevens op dat zo'n lappendeken van producenten niet deugt voor een geïndustrialiseerd land. Maar Duitsland exporteert vandaag energie. Bovendien hebben onze oosterburen volgens het World Watch Institute een van de meest betrouwbare stroomvoorzieningen ter wereld. Ze hebben er nauwelijks last van *black-outs*.